

Lunds kommun

Granskning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling

- Uppföljning 2017 avseende särskilt elevärende, med fokus på nämndens hantering av individärenden

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Ansvarig nämnd	4
2.4. Tillvägagångssätt och avgränsning	4
2.5. Begreppsdefinitioner	4
3. Revisionskriterier	5
3.1. Skollagen	5
3.2. Diskrimineringslagen	5
3.3. Skolverkets vägledning kring arbetet mot kränkande behandling	6
4. Granskningsresultat	7
4.1. Hantering av kränkingsärende.....	7
4.2. Enskilda kränkingsärenden	12
4.3. Systematiskt kvalitetsarbete och intern kontroll	16
5. Sammanfattande bedömning	19
Källförteckning	21

1. Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Lunds kommun har gett EY i uppdrag att granska barn- och skolnämndernas arbete med att motverka kränkande behandling. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om barn- och skolnämnd Lund stad har agerat ändamålsenligt i ett särskilt allvarligt och uppmärksammat elevärende. Granskningen ska även följa upp om nämnden vidtagit åtgärder och säkerställt att det finns tillräckliga rutiner avseende utredningar och åtgärder vid trakasserier och kränkande behandling.

Granskningen har genomförts mellan april och augusti 2017 och har grundat sig på intervjuer och dokumentstudier.

Vår sammanfattande bedömning är att det i det specifika kränkingsärendet funnits omfattande brister i såväl informationsöverföring som åtgärder avseende kränkande behandling och trakasserier. Vi kan dock se att nämnden sedan mars 2017 vidtagit åtgärder för att säkerställa att de har en tillräcklig kännedom om enskilda kränkingsärenden. Det är emellertid inte möjligt för oss att bedöma om de åtgärder som vidtagits är tillräckliga, då de nyligen införts.

Vi ser att det finns områden där det föreligger fortsatta brister. En del är de betydande variationer som ter sig råda mellan enskilda nämndsledamöter när det gäller kunskap och engagemang avseende arbetet mot kränkande behandling. Det är också fortfarande oklart hur nämnden kan bli engagerad och vidta åtgärder i enskilda kränkingsärenden. Vi ser vidare en fortsatt brist avseende nämndens systematiska kvalitetsarbete kring arbetet mot kränkningar och trakasserier.

Vi har bland annat gjort följande iakttagelser:

- ▶ Det aktuella elevärendet har pågått från hösten 2015 och fram till våren 2017. Förutom de ledamöter som ingår i presidiet har inga nämndsledamöter varit informerade om ärendet. De fick kännedom om ärendet först genom rapporteringen i media i början av mars 2017.
- ▶ Beslut om yttranden till Skolinspektionen fattas av skoldirektören på delegation från nämnden. Nämnden har fram till mars 2017 inte tagit del av de yttranden som avsänts.
- ▶ Det har under våren 2017 vidtagits ett antal tillägg och förändringar i rutiner och blanketter avseende arbetet mot kränkande behandling. Bland annat framgår det nu av underlaget om en elev finns med i flera ärenden, om ett ärende är polisanmält och när ärendet är avslutat.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi barn- och skolnämnd Lund stad att:

- ▶ Utveckla nämndens övergripande systematiska kvalitetsarbete avseende arbetet mot kränkande behandling. Som en del av detta genomföra en dokumenterad analys av insamlat underlag med fokus på att identifiera eventuella utvecklingsområden.
- ▶ Säkerställa att riskanalysen inom ramen för nämndens interna kontroll omfattar samtliga delar av arbetet mot kränkande behandling.
- ▶ Säkerställa att det hos nämnden finns kunskap och förståelse för delegationsordningens syfte och innehåll samt det ansvar som åligger nämnden kring att ta del av anmälningar av delegationsbesluten.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Revisorerna i Lunds kommun genomförde mellan maj och november 2016 en granskning avseende arbetet mot kränkande behandling inom skolverksamheten. I granskningen bedömdes bland annat att det inom barn- och skolnämnd Lund stad fanns brister gällande det övergripande systematiska kvalitetsarbetet avseende uppföljning av arbetet med att motverka kränkande behandling och främja likabehandling. Därtill bedömdes att det fanns brister när det gällde uppföljning av anmälningar kring kränkande behandling, då nämnden inte fick någon uppföljning av den vidare utredningen kring dessa. Granskningen pekade också på brister både gällande innehåll och tillgänglighet för en del av förskolornas och skolornas likabehandlingsplaner.

Skolinspektionen tog i september 2016 emot en anmälan avseende en elev på en kommunal grundskola i Lund. Av ärendet till Skolinspektionen framgår att det handlar om upprepade tillfällen av kränkande behandling mot en elev av flera andra elever samt sexuella trakasserier. Eleven har inte heller fått undervisning i tillräcklig omfattning, då eleven av skäl kopplade till otrygghet valt att inte vistas i skolan. Skolinspektionen förelade Lunds kommun att vidta åtgärder så att skollagens krav gällande arbetet mot kränkande behandling uppfylldes. I detta ingick att skyndsamt utreda omständigheterna kring de i ärendet uppgivna kränkningarna samt att säkerställa att de åtgärder som skäligan kan krävas ska vidtas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Den del som handlar om sexuella trakasserier har utretts av diskrimineringsombudsmannen. Den har även behandlats i Lunds tingsrätt, där en person åtalats och dömts för våldtäkt mot barn. Revisionen fick i samband med granskningen 2016 inte information om ovanstående ärende.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling anges att huvudmannen alltid ska informeras när rektorn eller förskolechefen får kännedom om att ett barn eller en elev känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. För att huvudmannen ska vara informerad och kunna följa och bedöma utvecklingen i varje enskilt fall av uppgivna trakasserier eller kränkande behandling är det viktigt att det finns fungerande system för rapportering och kommunikation om detta mellan enheten och huvudmannen.

De förtroendevalda revisorerna har med utgångspunkt i ovanstående beslutat genomföra en uppföljande granskning av barn- och skolnämnd Lund stads arbete för att motverka kränkande behandling, hålla sig underrättade om kränkningsärenden samt vidta ändamålsenliga åtgärder.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om barn- och skolnämnd Lund stad har agerat ändamålsenligt i ärendet som beskrivs ovan. Granskningen ska även följa upp om nämnden vidtagit åtgärder och säkerställt att det finns tillräckliga rutiner avseende utredningar och åtgärder vid trakasserier och kränkande behandling.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden haft kännedom om och behandlat kränkningsärendet i fråga?
- ▶ Håller sig nämnden löpande underrättad om enskilda pågående kränkningsärenden?

- ▶ Vidtar nämnden vid behov ändamålsenliga åtgärder i förhållande till enskilda pågående kränkingsärenden?
- ▶ Har nämnden ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete och intern kontroll avseende arbetet med att upptäcka, utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling?

2.3. Ansvarig nämnd

Granskningen avser barn- och skolnämnd Lund stad.

2.4. Tillvägagångssätt och avgränsning

Datainsamling har skett genom dokumentstudier samt genom intervjuer med samtliga nämndsledamöter, förvaltningsledning samt tidigare rektor på berörd skola (se källförteckning). Granskningen har genomförts mellan april och augusti 2017.

I den del uppdraget som gäller granskning av det enskilda ärendet har granskningen genomförts utifrån allmänna synpunkter i enlighet med kommunallagens 9 kap. 10 § punkt 4.

2.5. Begreppsdefinitioner

Nedanstående begreppsdefinitioner är hämtade ur Skolverkets allmänna råd kring arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (2014).

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet.

Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysisk våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag. Begreppet mobbning förekommer inte längre i författningarna.

3. Revisionskriterier

Nedan anger vi kortfattat vilka revisionskriterier som är tillämpliga i denna granskning.

3.1. Skollagen

Skollagen (2010:800) stadgar att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska se till att:

- ▶ Det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.
- ▶ Det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.
- ▶ Det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn för kränkande behandling. Den personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Denne är i sin tur skyldig att anmäla det till huvudmannen, som är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

3.2. Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt diskrimineringslagen får den som bedriver verksamhet enligt skollagen inte diskriminera något barn eller någon elev. Utbildningsanordnaren ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Utbildningsanordnaren ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i eller söker till verksamheten, dels förebygga och förhindra trakasserier. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Från och med den 1 januari 2017 har det införts nya regler i diskrimineringslagen, som bland annat omfattar följande:

- ▶ Arbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

- ▶ Det har införts en skyldighet att ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Kravet på en likabehandlingsplan har ersatts med ett allmänt krav på att hela arbetet ska dokumenteras.

3.3. Skolverkets vägledning kring arbetet mot kränkande behandling

Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (2014) har utgått på grund av ett antal regeländringar som påverkar innehållet. Nya råd kommer att publiceras men har inte kommit vid tidpunkten för denna granskning. Stora delar av innehållet i de allmänna råden är dock fortfarande giltigt, då skollagens bestämmelser inte har ändrats. Däremot har det tillkommit bestämmelser i diskrimineringslagen (se ovan).

I januari 2017 ändrades också förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Förordningen reglerar från och med den 1 januari 2017 endast barns och elevers deltagande i arbetet med planen mot kränkande behandling.

4. Granskningsresultat

4.1. Hantering av kränkingsärende

I detta avsnitt beskriver vi kränkingsärendet i fråga samt besvarar frågan om nämnden haft kännedom om samt behandlat detta ärende. Slutligen gör vi även en bedömning avseende hanteringen av ärendet. Löpande i rapporten hänvisas till nedan beskrivna ärende som "ärendet" alternativt "kränkingsärendet". På grund av att ärendet i vissa delar omfattas av sekretess kommer endast en övergripande beskrivning att lämnas i denna rapport.

4.1.1. Iakttagelser

Ärenden till Skolinspektionen och diskrimineringsombudsmannen

Skolinspektionen tog i september 2016 emot en anmälan om kränkande behandling avseende en elev på en grundskola i Lund. I anmälan uppgavs bland annat att eleven utsatts för kränkande behandling och vid dåvarande tidpunkt inte gick i skolan utan fick hemundervisning, men inte i tillräcklig omfattning. Den 14 oktober 2016 mottog barn- och skolförvaltning (BSN) Lund stad begäran om yttrande från Skolinspektionen avseende detta ärende. I bilagan till begäran om yttrande från förvaltningen framgår att det potentiellt begåtts allvarliga brottsliga handlingar mot eleven i fråga, bland annat då begreppet "våldtäkt" står vid flera ställen. Det framgår att polisanmälan är gjord men att anmälaren upplever det som kränkande att eleven i fråga "får sitta hemma och få hemundervisning" när de potentiella förövarna får gå kvar i samma skola. Enligt anmälaren får eleven hemundervisning 1-3 timmar per vecka.

Skolinspektionen beslutade den 12 oktober 2016 att lämna över den del i ärendet som avser trakasserier och sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen till Diskrimineringsombudsmannen.

BSN Lund stads yttrande till Skolinspektionen är daterat den 25 oktober och underskrivet av skoldirektören å barn- och skolnämndens vägnar.¹ I yttrandet anges att då yttrandet från skolledningen på berörd skola visar att skolan gjort vad som är rimligt att förvänta sig har undertecknad (skoldirektören) inget att tillägga utan ber att som eget yttrande hänvisa till rektors yttrande, vilket bifogas. Rektors yttrande berör bland annat de tillfällen av kränkande behandling som skolan registrerat och anmält vidare till huvudman, vilket består av två tillfällen hösten 2015. Yttrandet behandlar även hur skolan har arbetat med elevens skolsituation och hur uppföljning har skett. Avsändande av yttrande låg i lista med anmälda delegationsbeslut, redovisade för nämnden i november 2016, dock utan information om ärendets innehåll.

Den 16 december 2016 mottog barn- och skolförvaltningen Skolinspektionens beslut i ärendet, som var ett föreläggande att vidta åtgärder så att skollagens krav på arbetet mot kränkande behandling uppfylls. I detta ingick att skyndsamt utreda omständigheterna kring de i ärendet uppgivna kränkningarna samt att säkerställa att de åtgärder som skäligen kunde krävas skulle vidtas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Skolinspektionen avstod dock ifrån att ingripa avseende elevens rätt till utbildning, men ville samtidigt som övriga åtgärder redovisades också ha en redovisning kring elevens aktuella skolsituation med fokus på hur eleven fick sin rätt till utbildning tillgodosedd.

---

¹ I nämndens delegationsordning är avsändande av yttrande till Skolinspektionen, Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen delegerat till skoldirektören.

Barn- och elevombudet (BEO) beslutade den 19 december 2016 att det inte fanns tillräckliga förutsättningar för att framställa ett skadeståndsanspråk mot huvudmannen. Detta mot bakgrund av omständigheterna i ärendet, och att huvudmannen vidtagit viss utredning och vissa åtgärder. BEO delar dock Skolinspektionens bedömning kring att huvudmannen brustit avseende skyldigheten att motverka kränkande behandling.

Den 15 mars 2017 avger BSN Lund stad sitt andra yttrande till Skolinspektionen. Yttrandet avsågs liksom föregående yttrande av skoldirektören å barn- och skolnämndens vägnar. I yttrandet framgår bland annat att den berörda skolan bytt rektor samt att skolkontor Lund stad har tagit fram en digital stödprocess för skolledarna avseende vilka åtgärder som ska vidtas vid misstanke om kränkande behandling eller diskriminering. I yttrandet framgår också att eleven inte längre får hemundervisning samt hur eleven istället får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Det finns ett omfattande material med bilagor som tillhör yttrandet, med bland annat de äldre anmälningarna till huvudmannen, pedagogisk bedömning samt mailkorrespondens mellan elevens vårdnadshavare och tidigare rektor.

Skolinspektionen begärde kort efter inlämnandet av yttrandet en komplettering kring hur den aktuella elevens rätt till utbildning tillgodosetts under en avgränsad period (mars/april 2017) samt vilka åtgärder som vidtagits för att eleven ska kunna återgå till den skola där hen var placerad. BSN Lund stad inkom med dessa kompletterande uppgifter, där det framgick att eleven under våren 2017 får sin undervisning tillgodosedd i en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp med målsättningen att eleven hösten 2017 ska återgå till en reguljär skolmiljö med hjälp av en återinskolningsprocess.

Den 27 april 2017 beslutade diskrimineringsombudsmannen (DO) avseende Lunds kommuns arbete med att utreda och åtgärda upplevda trakasserier som har samband med kön och/eller sexuella trakasserier. DO:s bedömning är att Lunds kommuns hantering av upplevda sexuella trakasserier varit bristfällig i fråga om dokumentation och analys av det inträffade. De åtgärder som vidtagits har inte resulterat i att trakasserierna upphört. DO menar vidare att Lunds kommun felaktigt avstått från att utreda en incident som skulle kunna utgöra allvarliga sexuella trakasserier, trots att denna kommit till utbildningsanordnarens kännedom. I och med beslutet avslutade också DO ärendet.

Den 4 maj 2017 beslutade Skolinspektionen att avsluta ärendet, med motiveringen att de redogjorda åtgärderna var tillräckliga, men att de förutsatte att Lunds kommun fortsatte arbetet med att säkerställa den aktuella elevens rätt till utbildning.

Domstolsärende

Domstolsärendet har i princip inte koppling till lagstiftning som berör skolan annat än i de delar som anges ovan (kränkningar och trakasserier). Det har dock utgjort en stor del av den mediala uppmärksamhet som ägnats ärendet från mars 2017 och framåt och är relevant som bakgrund till några av de resonemang som förs från involverade aktörer (se senare avsnitt).

I och med att polisanmälan avseende våldtäkt gjordes i juni 2016 inleddes en polisutredning och senare en domstolsprocess. Domstolsbeslutet är daterat den 13 december 2016 och fastslår att det rör sig om våldtäkt mot barn. Två personer dömdes till straffrättslig påföljd.

Det har från olika håll påtalats att polisutredning och domstolsbeslut tagit längre tid än förväntat, då det gått nästan ett halvår från anmälan till beslut. Vi har dock inte gjort några efterforskningar avseende denna del av ärendet.

Anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen

Rörande eleven i fråga har det från skola till huvudman inkommit två anmälningar kring kränkande behandling. Den första händelsen är daterad den 16 oktober 2015 och berör fysiskt våld, nedsättande ord och vandalisering av elevens egendom. Anmälan till huvudman är daterad och underskriven av rektor den 23 oktober 2015. Den andra händelsen ägde rum den 24 november 2015 och avser yttrande av nedsättande ord. Händelsen anmäldes till huvudman den 25 november 2015.

Skolinspektionen konstaterar dock som en del i sitt beslut att det även förekommit systematiska kränkningar, som inte dokumenterats, dels i skolan och dels på sociala medier. Skolinspektionen menar vidare att händelsen den 16 oktober 2016 inte utretts vidare, utöver ett samtal med involverade elever, och att dokumentationen därtill är bristfällig.

Diskrimineringsombudsmannen konstaterar att en händelse avseende grova sexuella trakasserier ägde rum i maj och kom till skolans kännedom den 23 juni 2016. Händelsen skedde utanför skolan och utanför skoltid, men DO bedömer att det inte kan uteslutas att denna incident, liksom de verbala sexuella trakasserier som ägt rum under hösten 2015 och början av våren 2016, hade en tydlig koppling till elevens skolsituation.

Vi kan av mottagen dokumentation konstatera att varken upprepade verbala sexuella trakasserier eller de grova sexuella trakasserier som ägt rum i maj 2016 har anmälts av skolan till huvudmannen. Vi kan också i mottagen dokumentation av mailkorrespondens mellan elevens vårdnadshavare och rektor under våren 2016 se att det framkommer ytterligare rapporter om kränkningar utöver de som har anmälts eller som omfattas av de sexuella trakasserier.

Skolans/rektors hantering av ärendet

Enligt intervjuer samt dokumentation tillhörande Skolinspektionsärendet kan vi utläsa att skolan varit medvetna om att eleven utsatts för kränkande behandling, både under hösten 2015 och under våren 2016. Enligt intervju framkommer dock en bild av att eleven under våren 2016 var involverad i interna konflikter med andra elever och att detta inte bedömdes utgöra kränkande behandling. I dokumentation från skolan framgår också att det bedömdes att situationen kring eleven och hans psykiska mående upplevdes förbättras successivt under våren 2016.

Rektor blev den 23 juni 2016 informerad av vårdnadshavare gällande polisanmälan om våldtäkt. Eleven hade blivit utsatt av två andra elever som vid dåvarande tidpunkt gick på skolan. Enligt uppgift uppfattades det dock som att det inte var aktuellt för den utsatta eleven att återvända till skolan, på grund av hans psykiska mående, varav eleven fick hemundervisning med start i slutet av augusti 2016. Därmed uppfattade dåvarande rektor inte att det fanns någon motsättning mellan elevens behov och de två anmälda elevernas skolplacering. Istället skedde en avvaktan på polisutredning och domstolsprövning.

Rektorn i fråga kontaktade inte vare sig sin chef eller skoldirektören för att informera om händelseförloppet förrän i oktober 2016 (se nedan).

Information till förvaltningen

Det framgår av intervjuer att förvaltningen fick kännedom om ärendet i samband med att rektor i oktober 2016 kontaktade biträdande förvaltningschef för råd och vägledning kring möjliga disciplinära åtgärder och möjlighet till omplacering av elever. Biträdande förvaltningschef uppfattade dock inte att rektorn begärde stöd i ärendet, utan endast att

rektorn sökte information för att vidare själv kunna hantera processen. Kort därefter inkom Skolinspektionens begäran om yttrande till förvaltningen.

Berörd områdeschef, det vill säga närmast ansvariga chef över dåvarande rektor på berörd skola, fick enligt uppgift inte veta något om ärendet förrän i januari 2017, då domen kring våldtäkt mot barn fallit och områdeschefen kontaktades av upprörda föräldrar på skolan.

Information till nämndspresidiet

Nämndspresidiet har enligt uppgift från förvaltningen fått information om ärendet i fråga vid två tillfällen, första gången i slutet på oktober i samband med Skolinspektionsärendet och andra gången i slutet på januari i samband med fälld dom. Det framgår dock att en av presidieledamöterna inte menar att presidiet fått information om ärendet. De andra två presidieledamöterna instämmer emellertid i förvaltningens uppgifter om när de tagit del av informationen.

Möten mellan presidiet och förvaltningschef har ägt rum regelbundet utifrån nämndens planering och sammanträden. Mötena har dock vare sig haft en dokumenterat dagordning eller dokumenterats efterföljande, vilket gör informationen svår att spåra.

Utöver detta har även möten mellan ordförande och förvaltningschef ägt rum. Ordförande gör en egen fortlöpande sammanställning över pågående och avslutade ärendepunkter. I övrigt görs plan över punkter att ta upp strax innan eller i början av möten. Vi har dock ej tagit del av dokumentation över ärendepunkter under hösten 2016.

Information till nämnden

Samtliga nämndsledamöter, utöver presidiet, menar att de läst om ärendet för första gången i media i början av mars 2017. De har fått ta del av anmälningarna som skett hösten 2015, men då dessa endast gett ytterst lite information, har nämndsledamöterna inte haft möjlighet att sammankoppla dessa med senare händelseförlopp. Nämndsledamöterna har dock haft möjlighet att begära ut handlingar, samt bistås med information från nämndssekreterare.

Besluten från Skolinspektionen samt avsändandet av yttrande till Skolinspektionen har inte redovisats för nämnden i sin helhet. Nämndspresidiet har fått muntlig information avseende Skolinspektionsärendet tillsammans med information om andra pågående ärenden. De har dock heller inte under dåvarande tidsperiod tagit del av vare sig Skolinspektionens beslut eller yttrandet till Skolinspektionen i skriftlig form. Nämnden får dock från och med mars 2017 som en del av handlingarna ta del av aktuell dokumentation i Skolinspektionsärenden (beslut från eller yttranden till Skolinspektionen). Det yttrande som avsändes i mars 2017 till Skolinspektionen har därför nämndsledamöterna tagit del av. De har dock enligt uppgift inte i efterhand tagit del av den tidigare dokumentationen i ärendet.

Medias rapportering och efterföljande händelser

Den 6 mars 2017 publicerade Sydsvenska Dagbladet en artikel om händelseförloppet, där dåvarande rektor intervjuades. Detta var början på en rad artiklar, också från andra nyhetsmedier, som berörde det inträffade. Genom information i media fick nämndsledamöterna också, som nämnts tidigare, information om det inträffade. Detta föranledde interna krismöten och mailledes information till nämndsledamöterna.

Den 10 mars 2017 gick förvaltningen ut med information till alla vårdnadshavare och all personal på samtliga kommunala skolor i Lund. I informationen framgår det att de två dömda eleverna vid tidpunkten för utskicket fick enskild undervisning på annan plats i väntan på en mer långsiktig plan för deras skolgång. Informationsbrevet, som är underskrivet av skoldirektörerna, innehåller också en ursäkt till alla inblandande och särskilt till den utsatta eleven och hans familj. Informationen publicerades även på kommunens hemsida och i media.

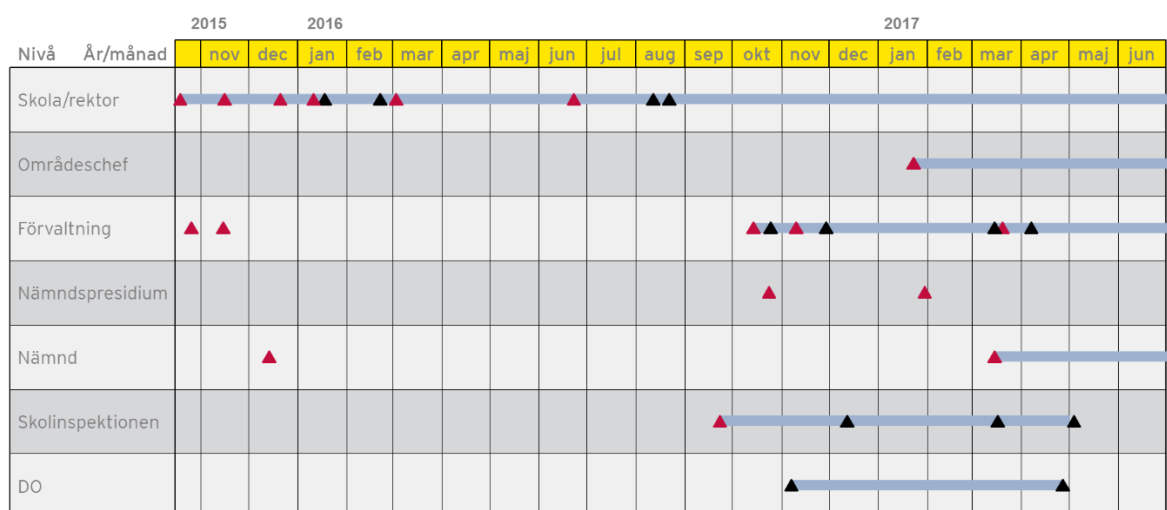
Den 15 mars, efter det ordinarie nämndssammanträdet för BSN Lund stad, hölls ett längre möte under sekretess där ärendet genomgicks och nämnsledamöterna fick möjlighet att ställa frågor.

Tidslinje

I nedanstående illustration har vi med röda trekanterna angivit när det inkommit kännedom om kränkande behandling på olika nivåer och med svarta trekanterna angivit när det tagits beslut som berör ärendet i fråga. Informationen är inhämtad från den dokumentation vi mottagit och behöver därför inte vara komplett. Illustrationen syftar snarare till att åskådliggöra de informationsflöden som ägt rum på olika nivåer och när de olika nivåerna fått kännedom om ärendet i fråga.

Av nedanstående illustration kan utläsas att skolan och rektor till stor del på egen hand arbetat med kränkingsärendet. Det kan också utläsas att det kommit till skolans kännedom att eleven eventuellt utsatts för kränkningar under flera tillfällen våren 2016, vilka inte anmälts till nämnden. Under hösten 2016 har förvaltningen genom Skolinspektionen varit inkopplad i ärendet och information har även, som tidigare nämnts, enligt uppgift avgetts muntligt till nämndspresidiet. Nämnden har dock inte, utöver att de enskilda anmälningarna gällande det granskade ärendet fanns i en sammanställning med andra kränkingsanmälningar i december 2015, fått någon kännedom om ärendet förrän i mars 2017 i och med medias rapportering.

Utöver de delar som anges i nedanstående bild kan det tilläggas att polisanmälan om våldtäkt gjordes i juni 2016. Därefter pågick polisutredning med efterföljande rättslig hantering fram till december 2016, då domen föll (se tidigare avsnitt om domstolsärende).

4.1.2. Bedömning

Vår bedömning är att det i ovan beskrivna kränkingsärende funnits omfattande brister i såväl informationsöverföring som åtgärder avseende kränkande behandling och trakasserier. Vi bedömer därmed att nämndens rutiner för att anmäla såväl som att utreda och åtgärda kränkande behandling inte har varit ändamålsenliga och att det i och med detta ligger på nämndens ansvar att de inte fått kännedom om kränkingsärendet. Det är i sammanhanget av vikt att ärendet behandlats av Skolinspektionen i nästan ett halvår innan det kommit till nämndens kännedom, med flera skrivelser till och från förvaltningen. Nämnden torde dock ha haft en allmän kännedom och acceptans kring det faktum att de inte tagit del av några enskilda Skolinspektionsärenden, vilket därmed gett upphov till att de i detta fall försummat ett väsentligt händelseförlopp och en möjlighet att vidta åtgärder i mycket tidigare utsträckning. Sådana åtgärder hade för den berörda elevens del kunnat innebära en betydande skillnad avseende skolsituationen.

Vi ser ovanstående brister som särskilt anmärkningsvärda då en revisionsrapport kring nämndens arbete med kränkande behandling avsändes till nämnden i november 2016, där revisionen bland annat tryckte på vikten av att ha ändamålsenliga rutiner för att följa anmälningsärendena.

Ärendet i fråga har dock blivit föremål för granskning av såväl Skolinspektionen som Diskrimineringsombudsmannen och båda instanserna har inkommit med skarp kritik och krav på åtgärder från barn- och skolnämnd Lund stad. Det har också kommit till vår kännedom att åtgärder vidtagits av nämnd och förvaltning sedan ärendet blev föremål för en medial granskning i mars 2017. Vi kommer därför fortsättningsvis i våra bedömningar i rapporten istället fokusera på de åtgärder som vidtagits och om vi menar att dessa är tillräckliga och ändamålsenliga.

4.2. Enskilda kränkingsärenden

I detta avsnitt redogör vi för och bedömer granskningsfrågorna kring om nämnden håller sig löpande underrättad om enskilda pågående kränkingsärenden, utöver det ovan redovisade, samt om nämnden vid behov vidtar ändamålsenliga åtgärder gällande kränkingsärenden. I den föregående granskningen kring kränkande behandling, som överlämnades till nämnden i november 2016 redogjordes för BSN Lund stads process kring anmälningar, utredningar och åtgärder avseende kränkande behandling. Vi sammanfattar därför endast processen kortfattat här och fokuserar därefter på vilka förändringar som ägt rum sedan föregående granskning.

4.2.1. Iakttagelser

Process fram till november 2016

Förvaltningen har en stödprocess för skollärdare på kommunens intranät, där blanketter och stöddokument finns tillgängliga. Det finns två gemensamt framtagna blanketter inom förvaltningen avseende anmälan av kränkande behandling:

- ▶ anmälan till förskolechef/rektor
- ▶ anmälan till huvudmannen om diskriminering eller kränkande behandling

När det sker diskriminering eller kränkande behandling skickar rektorerna in en anmälan till förvaltningen. Anmälningarna har redovisats i nämnd månadsvis, men utredning och uppföljning av ärendena har inte redovisats. Det har inte funnits möjlighet på förvaltningen att följa vilka ärenden som är pågående och vilka som är avslutade, bland annat då det saknats ruta på framtagna blanketter för att ange detta. Av intervjuer

framkommer att anmälningsärendena funnits i en pärm, som skickats runt under nämndssammanträdena. Pärmen har också funnits tillgänglig på förvaltningen för nämndsledamöterna utanför sammanträdena.

BSN Lund stad har i januari 2015 tillsatt ett presidieutskott bestående av nämndens ordförande, vice ordförande och andra vice ordförande. Utskottets uppgift är enligt skrivelse i januari 2015 att arbeta med presentation och viss beredning av ärenden inför nämndsbehandling. Därtill avhålls öppna informationsmöten tio dagar innan ordinarie nämndssammanträde för de nämndsledamöter som önskar delta. Avsikten är att varje parti ska sända en representant till dessa möten.

Nämndspresidiet har vid särskilda presidiemöten med förvaltningschef fått information om pågående kränkingsärenden som bedöms vara särskilt allvarliga, och/eller om ärenden behandlas av Skolinspektionen. Presidiemötena har dock, som tidigare angetts, inte dokumenterats och informationen har inte överlämnats till övriga nämndsledamöter.

De pågående Skolinspektionsärendena avseende enskilda elever har inte heller redovisats skriftligt för vare sig nämndspresidium eller nämnd. Yttranden till Skolinspektionen har avsänts av skoldirektören på delegation från nämnden. De avsända yttrandena har endast redovisats i en lista med delegationsbeslut och nämnden har inte begärt att få dem i sin helhet.

Samtliga nämndsledamöter, utöver nämndspresidiet, har i intervjuer redogjort för att de inte haft kännedom om det yttrande som avsänts av skoldirektören i oktober 2016 å nämndens vägnar.

Vidtagna åtgärder efter revisionsgranskning i november 2016

Efter genomförd granskning i november 2016 kring arbetet mot kränkande behandling rekommenderade revisionen BSN Lund stad att:

- ▶ Säkerställa att nämnden till samtliga skolor och förskolor förmedlar att elevens/barnets upplevelse av att känna sig kränkt är en tydlig grund för anmälan av kränkande behandling.
- ▶ Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av de utredningar kring diskriminering och kränkande behandling som skolor och förskolor genomför.
- ▶ Säkerställa ett ändamålsenligt arbete gällande att samtliga förskolors och skolors likabehandlingsplaner innehåller kartläggningar av verksamheten, en analys utifrån dessa kartläggningar samt tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov inom området.
- ▶ Genom rutin säkerställa att samtliga skolors och förskolors likabehandlingsplaner är uppdaterade och finns tillgängliga för barn/elever och vårdnadshavare.
- ▶ Utveckla nämndernas övergripande systematiska kvalitetsarbete inom området likabehandling samt diskriminering och kränkande behandling. Som en del av detta kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller enheternas likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden.

BSN Lund stads yttrande över granskningen om grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling inkom i januari 2017. I yttrandet instämmer barn- och skolförvaltning Lund stad i att det finns förbättringsområden och menar att de kommer tydliggöra arbetsgången för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling för skolledarna. Vidare anges bland annat följande åtgärder:

- ▶ Förvaltningen tydliggör i stöddokument som riktar sig till skolledare att elevens/barnets upplevelse av att känna sig kränkt är en tydlig grund för anmälan av kränkande behandling.
- ▶ Förvaltningens stödprocess kompletteras med en rutin om hur blanketten "Utredning och åtgärder" ska diarieföras på samma diarienummer som blanketten "Anmälan om kränkande behandling". Detta så att förvaltningen har tillgång till information om hur verksamheterna arbetar med utredning och åtgärder i nämnda ärenden.
- ▶ Stödprocessen kommer även utökas med information om att planerna mot diskriminering och kränkande behandling ska finnas lättillgängliga för personal, vårdnadshavare och barn/elever.
- ▶ I nämndens årsanalys kommer det från och med 2016 års verksamhetsberättelse och framåt att finnas en utökad analys av elevenkäten Lunken avseende frågorna som berör diskriminering och kränkande behandling samt en analys av verksamheternas anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen i syfte att identifiera eventuella utvecklingsområden.
- ▶ I internkontrollmålen för 2017 kommer Lunds stad att kontrollera förskolors och skolors planer mot diskriminering och kränkande behandling. Förvaltningen kommer att samla in planer för att kontrollera att planerna innehåller kartläggningar av verksamheten, en analys utifrån dessa kartläggningar samt tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov inom området. Dessutom kommer en kontroll att göras av elevernas delaktighet i kartläggningsarbetet samt av hur riskerna för kränkningar på nätet kartläggs och analyseras i planerna.

I intervjuer med nämndsledamöter framgår dock enbart ett fåtal har en klar uppfattning om innehållet i denna revisionsgranskning och vilka åtgärder den föranledde (det avsända yttrandet till revisionen).

Avseende nämndspresidiet har andra vice ordförande av sagt sig sitt uppdrag i samband med att händelsen utspelade sig i media i mars 2017. Ordförande har därför adjungerat en annan nämndsledamot att dela i presidiet.

Vidtagna åtgärder efter mars 2017

Nämnden har i juni 2017 efter arbete på en intern utbildningsdag tagit beslut om antagandet av ett stöddokument för inrapporteringsrutiner till förvaltning/nämnd. Det framgår av dokumentet att dessa rutiner också finns beskrivna i andra rutin/policydokument och att syftet med stöddokumentet är att säkerställa att rapporteringskedjan från verksamhet till nämnd sker på bästa sätt. I stöddokumentet framgår bland annat följande avseende förändringar i blanketter/rutiner kring kränkande behandling:

- ▶ Blanketten som gäller anmälan om kränkande behandling kompletteras med en kryssruta där man kan se om skolan/förskolan polisanmält händelsen och med en kryssruta där rektor/förskolechef anger om eleven gjort kränkingsanmälningar bakåt i tiden.
- ▶ Blanketten som gäller utredning och åtgärder kompletteras med en kryssruta där händelsen markeras som uppklarad.

- ▶ Om flera elever upplever sig kränkta i samma händelse måste rektor upprätta flera anmälningar. I sammanställningen till nämnden skall det framgå om flera anmälningar är kopplade till samma händelse.
- ▶ Rapporteringsskyldigheten innefattar förutom själva anmälan om händelsen till huvudmannen också utredning och åtgärder.
- ▶ Vid behov föredrar utvecklingsledare/rektor/förskolechef enskilda ärenden. Alla nämndsledamöter har ett ansvar att utifrån tillgänglig dokumentation eller annan information påkalla önskemål om sådan föredragning. Förvaltningsledning eller presidium kan också ta initiativ till föredragning.
- ▶ Det genomförs en riktad satsning vid läsårsstart där rektorer och förskolechefer går igenom befintlig plan mot kränkande behandling.

Avseende Skolinspektionsärenden framgår följande förändringar/förtydliganden:

- ▶ Enligt delegationsplanen är det skoldirektören som skriver under yttrande till Skolinspektionen, Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen.
- ▶ Utvecklingsledare säkerställer att Skolinspektionsärenden rapporteras in enligt delegationsordningen. Nämndsledamöter får redovisning av alla öppna ärenden i kallelsen till varje nämnd. Fullständiga handlingar finns att tillgå hos förvaltningen.
- ▶ Föredragning om aktuella inspektionsärenden införs som stående punkt på presidium. Utvecklingsledare föredrar.
- ▶ Sammanställning av årets samtliga ärenden redovisas i årsredovisningen.

Det har därtill av intervju framkommit att det dokumenteras vilka ärenden som lyfts på presidiemötena.

På områdeschefsnivå pågår enligt uppgift också ett arbete med att införa rutiner kring så kallade "dilemmabeslut" för samtliga skolområden. Ett skolområde har redan utvecklat en rutin för denna typ av beslut, där dilemmabeslut definieras som tyngre rektorsbeslut som inte kan delegeras. Som exempel anges bland annat grova kränkningar eller trakasserier. Där framgår att för arbete med denna typ av beslut ska det finnas beslutsteam, bestående av rektorer, områdeschef samt representanter ur elevhälsan. Beslutsteamet stödjer rektor, men det är fortfarande rektor som är ansvarig för fattandet av myndighetsbeslut.

Pågående Skolinspektionsärenden

Enligt redogörelse från förvaltningen fanns det i slutet av april 2017 14 stycken pågående Skolinspektionsärenden. Fem av dem var sådana som lämnats över till kommunens interna klagomålshantering, vilket innebar att nio ärenden utreddes av Skolinspektionen. Av dessa handlade tre stycken om kränkande behandling, inklusive det ärende som det här redogjorts för (och som Skolinspektionen avslutade i juni 2017).

Nämndsledamöternas delaktighet

I intervju med nämndsledamöter i april-maj 2017 framgår att flera av ledamöterna inte har kännedom om hur deras delegationsordning är uppbyggd och vilka beslut som är delegerade till bland annat skoldirektör eller respektive rektor. Det gäller bland annat beslut kring placering av elever och beslut kring avsändande av yttrande till Skolinspektionen. Vidare kan, som tidigare påtalats, en del nämndsledamöter inte erinra

sig vare sig tidigare revisionsrapport kring kränkande behandling eller avsändandet av yttrande till revisionen å nämndens vägnar.² En nämndsledamot har också ett annat uppdrag som tar mycket av hens tid, varav hen inte har möjlighet att närvara fullt ut på nämndssammanträdena. En del nämndsledamöter visar dock i samtalen att de har kunskap om delegationsordning, skollag och rutiner för arbetet mot kränkande behandling. Det anges också i intervjuer att engagemanget för arbetet mot kränkande behandling ökat i nämnden som helhet sedan det berörda ärendet figurerade i media, och nämndens ansvar däri underströks.

Vi har tagit del av en sammanställning kring nämndens utbildningar, utvecklingsdagar och informationsärenden mellan januari 2015 och fram till 26 april 2017. Syftet med sammanställningen är att visa på det omfattande material som nämnden tar del av och får utbildning i. Vi kan dock inte se att det finns specifika punkter i denna sammanställning som berör kränkande behandling. Det finns däremot utbildningsinsatser som berör de förtroendevaldas ansvar och uppdrag.

4.2.2. Bedömning

Vi kan se att nämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa att de har en tillräcklig kännedom om enskilda kränkingsärenden, bland annat genom att det tydliggjorts vilka ärenden som är pågående och vilka som avslutats samt om det funnits kränkingsärenden som berör den aktuella eleven bakåt i tiden. Det framstår dock fortfarande som oklart vilka åtgärder som nämnden anser sig kunna ta i förhållande till enskilda kränkingsärenden. Enligt ordförande sätter sig nämnden aldrig över rektors bedömning, vilket i så fall torde innebära att nämnden inte involverar sig beslutsmässigt i enskilda kränkingsärenden.

Vi kan också se behovet av att tydliggöra vilka ärenden som rektor bör lyfta uppåt med kontinuerlig information under tiden ärendet behandlas. En rutin kring så kallade "dilemmabeslut" är under framtagande, och vi bedömer att en sådan rutin är av vikt som en del i att säkerställa att informationskanaler mellan rektor, områdeschef, förvaltning och nämnd är tydliga och att viktig information överlämnas skyndsamt.

Vi noterar dock utifrån de iakttagelser vi gjort i samband med intervjuer att det förefaller finnas stora variationer i kunskap och engagemang mellan enskilda nämndsledamöter. Detta ser vi som en brist, då vi menar att det är varje nämndsledamots ansvar att hålla sig uppdaterad gällande nämndens ansvar vari delegationsbesluten ingår.

Det är nämndens gemensamma ansvar att säkerställa att de beslut som ligger på delegation utförs ändamålsenligt, och i annat fall anpassa delegationsordningen på det sätt som bedöms lämpligt. Detta gäller bland annat delegationsbeslutet avsändande av yttrande till Skolinspektionen, där vi bedömer att det är viktigt att nämnden inser att de ansvarar för innehållet i de yttranden som avsänds, oavsett om avsändandet i sig är delegerat eller ej.

4.3. Systematiskt kvalitetsarbete och intern kontroll

I detta avsnitt redogör vi för och bedömer nämndens systematiska kvalitetsarbete och interna kontroll avseende arbetet med att upptäcka, utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling.

---

² Yttrandet behandlades på nämndens sammanträde den 8 februari 2017, där beslut också togs om att avsända det till kommunrevisionen.

4.3.1. *lakttagelser*

Systematiskt kvalitetsarbete avseende arbetet mot kränkande behandling

I intervjuer med förvaltningen framkommer att de hänvisar till årsredovisningen för dokumentation kring nämndens övergripande systematiska kvalitetsarbete avseende kränkande behandling. I yttrande till revisionen i januari 2017 som behandlar föregående granskningsrapport om arbetet mot kränkande behandling framgick som tidigare nämnt som en av åtgärderna att det skulle finnas "en utökad analys av elevenkäten Lunken avseende frågorna som berör diskriminering och kränkande behandling samt en analys av verksamheternas anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen i syfte att identifiera eventuella utvecklingsområden".

Efter genomgång av årsredovisning 2016 kan vi endast se att det finns ett kortare avsnitt på cirka en sida om arbetet mot kränkande behandling. Här ligger ingen analys av elevenkäten. Avseende verksamheternas anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen finns endast ett kortare stycke, där det framgår att det under 2016 mottagits sammanlagt 203 anmälningar om kränkande behandling. Av dessa 203 anmälningar avser 15 (3 förskola och 12 skola) misstanke om verbala och fysiska kränkningar utförda av pedagoger mot barn och elever. Resterande 188 anmälningar delas upp på följande vis:

- ▶ 71 anmälningar avser fysiska kränkningar mellan elever,
- ▶ 55 anmälningar avser verbala kränkningar mellan elever,
- ▶ 48 anmälningar avser fysiska och verbala kränkningar mellan elever,
- ▶ 13 anmälningar avser digitala kränkningar mellan elever, och
- ▶ en anmälan som avser trakasserier på grunden etnicitet mellan elever.

I texten konstateras det också att det finns en skillnad i rapporteringen till huvudmannen mellan framförallt skolor i Lunds stad. Vissa skolor rapporterar alla incidenter mellan elever som en misstanke om kränkande behandling medan andra skolor endast rapporterar allvarigare incidenter mellan elever till huvudmannen. Skolornas olika rutiner gör att det ser ut som det sker fler kränkningar på vissa skolor i Lund, när förklaringen troligen är den att vissa skolor har bättre rutiner för att anmäla misstanke om kränkande behandling till huvudmannen.

Detta följs dock inte upp med vidare analys av skillnader skolor emellan eller förslag på utvecklingsarbete och åtgärder. Det blir därmed endast ett konstaterande om att det finns skillnader på grund av olika rutiner på skolnivå när det gäller att anmäla kränkningar.

I det systematiska kvalitetsarbetet på skolnivå har det i årshjulet införts en kvalitetsdialog (av sammanlagt fyra) som fokuserar på normer och värden och inkluderar resultatet från elevenkäten avseende dessa delar. Kvalitetsdialogerna leds av skolområdeschefer och utvecklingsledare och genomförs med respektive rektor. De frågor som dialogen fokuserar på är:

- ▶ Vilket arbete har genomförts för att stärka arbetet med normer och värden? Uppföljning av nämndsmålen.
- ▶ Genus och normkritiskt arbetet – Vilket arbete görs för att motverka traditionella könsmonster? Vilket arbete genomförs för att kritiskt granska normer?
- ▶ Arbetet mot kränkande behandling – Vad görs för att förebygga/åtgärda kränkande behandling. Vilket främjande arbete görs? Hur involveras barn/eleverna i detta arbete (exempelvis i kartläggningsfasen)? Vad har gjorts för att motverka nätkränkningar?

I innevarande års nämndsmål finns dock inte området normer och värden utpekade, utan nämndsmålen berör elevernas upplevelse av negativ stress, motivation för lärande samt förbättrad likvärdighet i bedömningen vid betygssättning.

Enligt uppgift dokumenterar skolorna en stor del av arbetet kring normer och värden i sina egna kvalitetsuppföljningar och likabehandlingsplaner.

Intern kontroll avseende arbetet mot kränkande behandling

I BSN Lund stads interna kontrollplan för 2017 finns ett kontrollmål som heter "Att förskolornas och skolornas likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling inte är uppdaterade, relevanta och tydliga". Under kontrollmålet anges att uppföljning ska ske genom följande frågeställningar:

- ▶ Upprättas förskolornas/skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling årligen?
- ▶ På vilket sätt sker kartläggningen av nuläget i skolan/förskolan?
- ▶ Hur involveras barn/elever i kartläggningsarbetet?

Enligt uppgift ska återrapportering av kontrollen ske till nämnd i november eller december 2017. Nämnden beslutade dessutom på nämndssammanträdet i december 2016 att lägga till kontrollfrågan "Hur kartläggs/analyseras riskerna för kränkningar på nätet?".

4.3.2. Bedömning

Vi ser en fortsatt brist avseende nämndens systematiska kvalitetsarbete kring arbetet mot kränkningar och trakasserier. Denna brist påpekades också i föregående revisionsrapport kring kränkande behandling, överlämnad till nämnden i november 2016.

Eftersom innehållet i årsredovisning 2016 är mycket kortfattat kring arbetet mot kränkande behandling och det saknas i stora delar både analys och identifierade utvecklingsbehov/åtgärder, bedömer vi att nämnden inte tagit tillvara möjligheten att på ett dokumenterat vis sammanställa och analysera skolornas arbete med kränkande behandling. Därmed har nämnden inte heller tagit beslut om hur arbetet kan/bör utvecklas.

Avseende nämndens interna kontroll ser vi det som positivt att likabehandlingsplanerna följs upp 2017. Vi ser dock, som påpekat i föregående granskningsrapport, ett behov av att säkerställa att en sådan uppföljning sker regelmässigt och inte enbart genom intern kontroll. Däremot kan det finnas anledning att sticksprovsgranska enskilda kränkingsärenden skolvis för att säkerställa att det finns en ändamålsenlig process på skolnivå i förhållande till anmälan, utredning och åtgärder kring kränkande behandling och trakasserier. Vi bedömer därmed att den interna kontrollen avseende arbetet med likabehandling kan utvecklas och att områden som regelbundet bör granskas inte ska ligga som kontrollmål i den interna kontrollplanen utan som egna upprättade rutiner.

5. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att det i det beskrivna kränkingsärendet funnits omfattande brister i såväl informationsöverföring som åtgärder avseende kränkande behandling och trakasserier. Vi kan dock se att nämnden sedan mars 2017 vidtagit åtgärder för att säkerställa att de har en tillräcklig kännedom om enskilda kränkingsärenden. Det är emellertid inte möjligt för oss att bedöma om de åtgärder som vidtagits är tillräckliga, då de nyligen införts.

Vi ser att det finns områden där det föreligger fortsatta brister. En del är de betydande variationer som ter sig råda mellan enskilda nämndsledamöter när det gäller kunskap och engagemang avseende arbetet mot kränkande behandling. Det är också fortfarande oklart hur nämnden kan bli engagerad och vidta åtgärder i enskilda kränkingsärenden. Vi ser vidare en fortsatt brist i nämndens systematiska kvalitetsarbete kring arbetet mot kränkningar och trakasserier.

Revisionsfråga	Svar
Har nämnden haft kännedom om och behandlat kränkingsärendet i fråga?	Nej, nämnden i sin helhet har inte haft kännedom om ärendet i fråga förrän i mars 2017 i och med den mediala rapportering som ägde rum då. Nämndspresidiet har fått muntlig information om ärendet vid två tillfällen, i oktober 2016 samt januari 2017, men har inte vidareförmedlat denna information till övriga nämndsledamöter. Från och med mars 2017 har ärendet dock behandlats av nämnden.
Håller sig nämnden löpande underrättad om enskilda pågående kränkingsärenden?	Delvis. Nämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa att de har en tillräcklig kännedom om enskilda kränkingsärenden, bland annat genom att det tydliggjorts vilka ärenden som är pågående och vilka som avslutats samt om det funnits kränkingsärenden som berör den aktuella eleven bakåt i tiden. Vi noterar dock utifrån de iakttagelser vi gjort i samband med intervjuer att det förefaller finnas stora variationer i kunskaper och engagemang mellan enskilda nämndsledamöter.
Vidtar nämnden vid behov ändamålsenliga åtgärder i förhållande till enskilda pågående kränkingsärenden?	Nej, det framstår fortfarande som oklart vilka åtgärder som nämnden anser sig kunna ta i förhållande till enskilda kränkingsärenden.
Har nämnden ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete och intern kontroll avseende arbetet med att upptäcka, utreda och	Nej, vi ser en fortsatt brist i nämndens systematiska kvalitetsarbete kring arbetet mot kränkningar och trakasserier.

åtgärda trakasserier och kränkande behandling?	Avseende nämndens interna kontroll ser vi att likabehandlingsplanerna återfinns i ett kontrollmål i 2017 års interna kontrollplan, men vi kan vid nuvarande tidpunkt inte bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig.
--	--

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi barn- och skolnämnd Lund stad att:

- ▶ Utveckla nämndens övergripande systematiska kvalitetsarbete avseende arbetet mot kränkande behandling. Som en del av detta genomföra en dokumenterad analys av insamlat underlag med fokus på att identifiera eventuella utvecklingsområden.
- ▶ Säkerställa att riskanalysen inom ramen för nämndens interna kontroll omfattar samtliga delar av arbetet mot kränkande behandling.
- ▶ Säkerställa att det hos nämnden finns kunskap och förståelse för delegationsordningens syfte och innehåll samt det ansvar som åligger nämnden kring att ta del av anmälningar av delegationsbesluten.

Lund den 23 augusti 2017

Sara Shamekhi
EY

Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Enskilda intervjuer med nämndspresidium barn- och skolnämnd Lund stad samt adjungerad ledamot i presidieutskottet
- ▶ Telefonintervjuer med samtliga övriga ordinarie nämndsledamöter i barn- och skolnämnd Lund stad
- ▶ Förvaltningschef barn- och skolförvaltning Lund stad
- ▶ Biträdande förvaltningschef barn- och skolförvaltning Lund stad
- ▶ Utvecklingsledare med fokus på arbetet mot kränkande behandling, barn- och skolförvaltning Lund stad
- ▶ Områdeschef för skolområdet där ärendet i fråga ägde rum
- ▶ Tidigare rektor på grundskolan där ärendet i fråga ägde rum

Dokument:

Barn- och skolförvaltning Lund stad. *Resultat- och kvalitetsdialoger.*

Barn- och skolförvaltning Lund stad. *Sammanställning utbildningar, utvecklingsdagar och infoärenden BSN Lunds stad 2015-01-01 tom 2017-04-26*

Barn- och skolnämnd Lund stads delegationsordning, fastställd 2017-02-08

Barn- och skolnämnd Lund stads årsanalys 2016

Barn och skolnämnd Lund stads handlingsplan för intern kontroll 2017

Barn- och skolnämnd Lund stad, *Stöddokument för inrapportering av rutiner till förvaltning nämnd, 2017-06-21*

EY, revisionsrapport 2016, *Granskning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling*, Lunds kommun.

Skolinspektionens, Barn- och elevombudets samt Diskrimineringsombudsmannens skrivelser och underlag i aktuellt elevärende samt nämndens yttranden och bifogat underlag till myndigheterna.